

Het Afstammingscentrum

Het Afstammingscentrum is een nieuw en onafhankelijk centrum voor iedereen met vragen over de eigen afstamming. Ongeveer twee jaar nadat het decreet van 26 april 2019 werd gepubliceerd, opende het Afstammingscentrum de deuren op 1 april 2021. We spraken met Joyce Bex en Katrien Govaert, twee trajectbegeleiders bij het Afstammingscentrum.

Wie kan er bij jullie terecht?

Joyce: Iedereen met vragen over de eigen afstamming waarbij de juridische afstammingsrelatie niet met de biologische en/of sociale afstammingsrelatie overeenstemt kan bij ons aankloppen. Bij de opstart van het Afstammingscentrum waren vier groepen betrokken, o.a. binnenlands geadopteerden, transnationaal geadopteerden, donorkinderen en metissen geboren tijdens de Belgische koloniale periode (een Afrikaanse moeder en een Belgische vader). In principe zijn we er voor iedereen die om de een of andere reden betrokken is tot adoptie, donorconceptie en metissen Belgische kolonisatie, o.a. eerste ouders en verwanten, adoptieouders, donoren en verwanten, ouders van donorkinderen, (half)siblings, etc.

Hoeveel dossiers hebben jullie momenteel?

Katrien: Op dit moment hebben we ongeveer 70 dossiers. Hiervan zijn er een dertigtal dossiers van geadopteerden (zowel binnenlands, SOUS-X als transnationaal), een vijftiental dossiers van metissen, en een vijftiental dossiers van donorkinderen, donoren en familieleden van overleden donoren. Het is verrassend hoeveel donoren en familieleden van overleden donoren bereid zijn om gevonden te worden én om hun DNA-staal af te staan, zodat donorkinderen die op zoek zijn toch nog info kunnen vinden over hun (overleden) donor. Er zijn ook een tiental dossiers die niet binnen bovenstaande groepen passen, maar wel een duidelijke afstammingsvraag hebben.

Wat voor vragen krijgen jullie binnen?

Katrien: De 'zoekvragen' en 'vragen om gevonden te worden' kunnen heel verschillend zijn. De ene persoon is binnenlands geadopteerd, heeft de eerste moeder al een aantal jaar geleden ontmoet en wil graag meer contact met haar. De andere moet nog beginnen met op zoek gaan en heeft nog nooit het eigen adoptiedossier ingekeken of weet niet welke dienst vroeger heeft bemiddeld. Sommige vragen zijn heel technisch, bv. ik wil bepaalde informatie vinden, andere vragen zijn eerder psychosociaal, bv. ondersteuning bij de zoektocht of bemiddelen wanneer er verwanten gevonden zijn. De verschillende soorten vragen kunnen ook samen in eenzelfde traject voorkomen. Als je iets of net niets vindt, dan doet dat natuurlijk ook iets met jou en is daar ondersteuning bij nodig.

Joyce: Elke vraag is dus anders. Momenteel hebben we ook een tiental dossiers van personen waarbij er twijfel is over de afstammingsrelatie doordat er bijvoorbeeld dubbelzinnigheden in het gezin speelden of dat er bepaalde zaken niet duidelijk kunnen worden benoemd of besproken.

Wat mag je verwachten van een traject bij het Afstammingscentrum?

Joyce: We werken op het tempo van de cliënt, waarbij we eerst luisteren naar welke vraag wordt gesteld en welke informatie aan ons wordt gegeven. In het intakegesprek proberen we deze vraag te concretiseren en stemmen we af waar de noden of prioriteiten

liggen. Alles begint bij het helder krijgen van de vraag en de reeds gekende informatie. Het is ook niet altijd het geval dat er een zoekvraag is, er kunnen ook trajecten worden opgestart die louter informatief of bemiddelend zijn. Hoewel we intern een stappenplan hebben opgesteld, ter houvast om binnenkomende vragen eenzelfde kwaliteit te kunnen waarborgen, mogen we niet ontkennen dat elk traject anders is. Afhankelijk van het tempo en de noden worden de trajecten volledig gepersonaliseerd. Voor ons is deze manier van werken cruciaal, want het laatste wat we willen is dat wij invullen wat de cliënt nodig heeft. Dit geheel aan vragen en noden stemmen we af op wat onze mogelijkheden zijn en wat wij vanuit het Afstammingscentrum kunnen bieden. Zo bieden we wel psychosociale begeleiding, die dikwijls in de trajecten verweven zijn zonder het effectief te benoemen, echter kunnen we geen therapeutische trajecten aangaan. Wanneer we botsen op de grenzen van wat we kunnen bieden, bespreken we dat samen met de cliënt en gaan we over tot een gerichte doorverwijzing - met toestemming van de cliënt zelf natuurlijk - naar een privépraktijk, organisatie of groep van lotgenoten. Het welzijn van onze cliënten is voor ons ook heel belangrijk, daarom toetsen we bij het intakegesprek ook af of er een sociaal netwerk is waarop de cliënt kan terugvallen.

Wat moeten mensen zeker weten over het DNA-onderzoek dat via jullie kan gebeuren?

Katrien: We werken samen met het CME, Centrum voor Menselijke Erfelijkheid, dat is verbonden aan het UZ Leuven. Zij kregen een vergunning van de Vlaamse overheid om DNA-testen te analyseren op verwantschap tot de eerste graad, ouder-kindrelaties dus. Dit is helaas een beperking in vergelijking met internationale databanken, wat we ook willen aankaarten bij het beleid. Onze sterkte is dan weer dat analyses bij het CME anoniem verlopen en dus volledig conform de privacywetgeving. Het CME krijgt dus geen informatie over de persoon die het DNA-staal afgeeft. Zo'n test kost trouwens €85 voor de cliënt. Het Afstammingscentrum past dus een deel van de totale kostprijs zelf bij. De begeleiding zelf is volledig gratis.

Joyce: Het CME kan alleen matches zoeken tussen de stalen die in hun DNA-databank zitten. Doordat we pas opgestart zijn, is dat aantal DNA-stalen momenteel nog beperkt. We kunnen natuurlijk niet ontkennen dat sommige cliënten daarom de voorkeur geven aan internationale databanken. Maar ook dan kunnen we hen vanuit het Afstammingscentrum ondersteunen. Bijvoorbeeld bij het interpreteren van de resultaten of het bemiddelen wanneer er een match is gevonden. Je hoeft dus niet noodzakelijk een DNA-test bij ons te doen om ondersteuning te krijgen. We zijn wel aangenaam verrast met het aantal (familieleden van overleden) donoren dat vrijwillig hun DNA-staal wil afstaan bij ons. We hopen natuurlijk dat dit aantal alleen maar zal groeien naar de toekomst toe.

Hoe ziet het team van het Afstammingscentrum eruit?

Katrien: Onze coördinator is Ankie Vandekerckhove. Zij is voormalig kinderrechtencommissaris en heeft veel kennis en know how van

kinderrechten en mensenrechten in het algemeen. De andere leden van ons team zijn drie trajectbegeleiders. Het was hierbij de keuze van de stuurgroep om zoveel mogelijk in te zetten op trajectbegeleiders. De stuurgroep heeft het Afstammingscentrum inhoudelijk vormgegeven en dat doet het nog steeds. Onze trajectbegeleider Benoît is zelf SOUS-X geadopteerde en werd vanuit zijn eigen verhaal genealoog (stamboomonderzoeker). Hij heeft ontzettend veel ervaringsdeskundigheid en zat daarom ook in de voormalige stuurgroep van het Afstammingscentrum. Een volgende trajectbegeleider is Joyce, transnationaal geadopteerd, en heeft een achtergrond in de gezinswetenschappen en de gender- en diversiteitstudies. Zij was ook lid van de voormalige stuurgroep van het Afstammingscentrum. De laatste trajectbegeleider ben ik zelf, eerder werkte ik als hulpverlener in het CAW binnen een bemiddelingsluik en later als screener van kandidaat-adoptieouders bij de Dienst voor Maatschappelijk Onderzoek.

Hoewel dit een eerste stap is in de goede richting, komt er ook redelijk wat kritiek op het Afstammingscentrum. Hoe zien jullie dit?

Joyce: Het Afstammingscentrum vindt haar oorsprong in de aanbevelingen van het expertenpanel gedwongen adopties (2015) dat adviseerde om een afstammingscentrum en een DNA-databank op te richten. Daarna is de stuurgroep van het Afstammingscentrum in het leven geroepen om de belangen en de noden van doelgroepen te vertegenwoordigen. Deze stuurgroep heeft het Afstammingscentrum inhoudelijk uitgewerkt en heeft ook gestuurd bij de oprichting ervan. Ik denk dat we met het ontstaan van het Afstammingscentrum toch wel een mijlpaal hebben bereikt. De Vlaamse overheid erkent hierbij het recht op de kennis over de eigen afstamming en daar mogen we blij om zijn. We zitten ook nog maar in een beginstadium van de uitwerking van een nieuw centrum.

Katrien: Er zijn - terecht - hoge verwachtingen, die we niet allemaal vanaf dag één kunnen inlossen. Dat is duidelijk en hier zijn we ons van bewust. Op dit moment willen we zo goed mogelijk ons werk doen en tegelijk openstaan voor opbouwende kritiek. We hopen een nood in te lossen die bij de doelgroepen leeft en tegelijk

aanvullend te zijn op de partners die er al zijn in het veld, zoals Steunpunt Adoptie natuurlijk, maar ook de (trans)nationale adoptiediensten en het VCA. Gaandeweg willen we, met de nodige steun, hierin groeien. We hebben natuurlijk onze beperkingen als gevolg van onze decretale opdracht. Het financiële luik is daar één van: de kritiek dat er te weinig subsidies zijn om een afdoende antwoord te bieden op de nood die er speelt.

Joyce: Momenteel doen we gewoon ons best om de aanmeldingen, die sinds 1 april zijn binnengekomen, zo goed mogelijk op te nemen onder de drie trajectbegeleiders. Het zijn toch wel wat dossiers, dus we hebben zeker voldoende werk om ons bezig te houden. Aan het einde van het jaar zullen we onze werking binnen het Afstammingscentrum evalueren en verbeteren waar nodig met de middelen waarover we dan beschikken.

Dankjewel voor dit boeiende gesprek.

Zelf vragen over je herkomst?

www.afstammingscentrum.be
info@afstammingscentrum.be
 09/2770443 (weekdagen van 14u tot 16u)

Steunpunt Adoptie vzw

Vorbereiding, nazorg en expertise in adoptie

Raas van Gaverestraat 67b, 9000 Gent
 tel. 078 15 13 27

Permanentieuren secretariaat:

Maandag	09u00-12u00	14u00-16u00
Dinsdag	09u00-12u00	14u00-16u00
Woensdag	09u00-12u00	
Donderdag	09u00-12u00	14u00-16u00
Vrijdag	09u00-12u00	14u00-16u00

www.steunpuntadoptie.be

info@steunpuntadoptie.be

Ankie

Benoît

Joyce

Katrien